

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **N. V. T.**, zast. JUDr. Pavlem Horákem, advokátem, se sídlem Děčín, Čs. Armády 36, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 9. 2004, č. j. 59 Az 315/2003 – 29,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 9. 2004, č. j. 59 Az 315/2003 – 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Odměna zástupci stěžovatele JUDr. Pavlu Horákovi, advokátu, se sídlem v Děčíně I., Čs. Armády 36, **se určuje** částkou 2558,50 Kč a bude mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 15. 12. 2003, č. j. OAM-1369/LE-VL02-2003, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm.g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Správní orgán v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatoval, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu žadatele byly ekonomické potíže ve vlasti a snaha o legalizaci pobytu. Dospěl k závěru, že uvedené důvody nelze podřadit pod důvody vymezené v § 12 zákona o azylu a konstatoval, že jsou splněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, podle něhož se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů

uvedených v § 12 zákona o azylu. Správní orgán pak v odůvodnění rozhodnutí dospěl k závěru, že stěžovatel nesplňuje ani podmínky pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že podal žádost o udělení azylu v ČR z humanitárních důvodů, které uvedl ve své žádosti. Poukazoval na to, že jeho zdravotní stav je špatný, má astma, nádor v krku, a počasí ve vlasti je pro něho nepříznivé. V doplnění žaloby dále namítal, že žalovaný v řízení o udělení azylu jeho žádost neposoudil odpovědně a svědomitě, nevyšel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu a nebyla mu dána možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit k podkladům pro toto rozhodnutí a navrhopat doplnění. Namítal, že tím byla porušena ustanovení § 3 odst. 3, 4 a § 46 správního řádu. Trval na tom, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Navrhoval, aby rozhodnutí správního orgánu bylo zrušeno a věc byla vrácena tomuto orgánu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 9. 2004, č. j. 59 Az 315/2003 – 29, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pod bodem III. výroku rozsudku uvedl, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. Dospěl k závěru, že správní orgán měl dostatečné podklady pro posouzení žádosti žalobce o udělení azylu v ČR. Z hlediska výkladu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) v souvislosti s ustanovením § 12 zákona o azylu se soud plně ztotožnil s názorem vysloveným správním orgánem v rozhodnutí ze dne 15. 12. 2004. Dospěl tedy k závěru, že žalobce neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Dospěl dále k závěru, že tím, že žalovaný zamítl žádost žalobce jako zjevně nedůvodnou, vyčerpal celý předmět řízení o dané žádosti. Proto se nelze zabývat případným udělením azylu podle § 14 zákona o azylu nebo rozhodnutím o překážce vycestování ve smyslu § 28 a § 91 zákona o azylu. Soud dále z odůvodnění napadeného rozsudku konstatoval, že postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. za souhlasu účastníků řízení o věci samé bez jednání.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též „jen stěžovatel“) a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též jen „s. ř. s.“). Namítal, že nikdy nedal souhlas k tomu, aby soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání ani tento postup soudu nenavrhl. Vyslovil přesvědčení, že podle ustanovení Listiny základních práv a svobod má každý občan v ČR má právo na to, aby jeho věc byla projednána veřejně a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům a dále stanoví, že nikomu nesmí být způsobena újma na právech. Žalobce má za to, že Krajský soud v Ostravě nemohl mít a ani neměl dostatek důvodů k vydání rozsudku, jímž by žalobu zamítl. Stěžovatel trval na tom, aby byla jeho věc projednána před soudem a navrhoval, aby byl vyslechnut za přítomnosti soudního tlumočníka a advokáta. Dále namítal, že pohovor, který byl veden ze strany žalovaného nebyl veden objektivně, otázky byly pracovníkem, který pohovor vedl, pokládány cíleně tak, aby na ně musel žalobce odpovídat, resp. byl přinucen odpovídat tak, aby z výpovědi jednoznačně vyplynulo, že důvodem k opuštění vlasti a podání žádosti o azyl byly výhradně tíživé ekonomické podmínky. Poukazoval na to, že patří ke skupině obyvatel, která se snaží o reformu politického a ekonomického systému ve Vietnamu, a je proto přesvědčen o tom, že v případě návratu do Vietnamu, bude pronásledován za toto své politické přesvědčení. Navrhoval, aby napadený rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o ustanovení právního zástupce.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 5. 8. 2005, č. j. 59 Az 315/2003 – 72, ustanovil stěžovateli zástupce, advokáta JUDr. Pavla Horáka, se sídlem v Děčíně, Čs. Armády 36. Usnesení nabylo právní moci dne 18. 8. 2005.

V doplnění kasační stížnosti prostřednictvím tohoto zástupce stěžovatel uvedl, že se domnívá, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a neopatřil si za tím účelem všechny potřebné podklady pro rozhodnutí. Konstatoval, že správní orgán dostatečně nezohlednil špatný zdravotní stav žalobce jako možný důvod pro udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Dále namítal, že správní orgán nevzal v úvahu, že žalobce svá vyjádření před správním orgánem učinil v subjektivní tísní a za situace, kdy nebyl podle jeho vyjádření řádně poučen o podmínkách udělení azylu, nezná český jazyk a právní řád ČR. V nastalé situaci se vyjadřoval obecně, uváděl skutečnosti pro toto řízení nepodstatné, neboť nebyl správním orgánem veden k tomu, aby se vyjádřil konkrétně k důvodům uvedeným v zákoně o azylu. Dovolával se dále kasačního důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále uvedl, že se žádostí jmenovaného o udělení azylu zabýval individuálně a svědomitě, zabýval se všemi okolnostmi jeho případu. Konstatoval, že stěžovatel o azyl požádal z důvodu legalizace svého pobytu, protože nemá doklady. Tato skutečnost však není důvodem pro udělení azylu podle zákona o azylu. Právní úpravu pobytu cizinců na území ČR obsahuje zákon č. 326/1999 Sb., jehož institutu měl stěžovatel možnost využít. Navrhl, aby kasační stížnosti byla zamítnuta a aby jí nebyl přiznán odkladný účinek.

V dalším vyjádření ze dne 17. 10. 2005 se žalovaný důrazně ohradil proti tvrzení stěžovatele, že opominul v azylovém řízení nařídit provedení řádného a důkladného zdravotního vyšetření s tím, že jeho tvrzení o zdravotních potížích považuje za účelově doplněné, jelikož stěžovatel při podání žádosti o udělení azylu sice vypověděl, že vojenskou službu nevykonal, protože nebyl povolán, ale na otázku týkající se jeho zdravotního stavu odpověděl, že jeho zdravotní stav je dobrý. V průběhu celého správního řízení se nezmiňoval o skutečnostech, které by souvisely s jeho zdravím. Setrval na svém návrhu, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti.

Z obsahu kasační stížnosti a jejího doplnění vyplývá, že ji stěžovatel podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodů tvrzené b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud především uvádí, že stěžovatel se dovolává nesprávné postupu soudu z hlediska ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhlí nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

V posuzované věci nutno konstatovat, že krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. s tím, že takto rozhodl za souhlasu účastníků řízení.

Z obsahu spisu je zřejmé, že poté co stěžovatel podal žalobu, byla tato přetlumočena do českého jazyka a stěžovatel byl vyzván, aby ve lhůtě soudem stanovené doplnil žalobu o žalobní body. Stěžovatel na tuto výzvu reagoval svým podáním, které je založeno na čl. 14 spisu. Soud dále vyzval žalovaného, aby se vyjádřil k postupu ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. s tím, že souhlas bude udělen také tehdy, pokud do dvou týdnů od doručení této výzvy nevyjádří žalovaný svůj nesouhlas s takovým projednáním věci. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že netrvá na ústním jednání ve věci.

Z obsahu spisu dále plyne, že Krajský soud v Ostravě přípisem ze dne 4. 6. 2004, č. j. 59 Az 315/2003 – 23, vyzval žalobce k tomu, aby sdělil, zda souhlasí s tím, aby ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. bylo o věci samé rozhodnuto bez jednání. V této výzvě uvedl, že písemné podání soudu musí účastník učinit v úředním, tedy českém jazyce. Souhlas bude udělen také tehdy, pokud do dvou týdnů od doručení této výzvy nevyjádří účastník svůj nesouhlas s takovým projednáním věci. Uvedená výzva byla stěžovateli doručena dne 9. 6. 2004, což potvrdil na doručence vlastnoručním podpisem.

Na tuto výzvu reagoval stěžovatel podáním ze dne 18. 6. 2004, které došlo Krajskému soudu v Ostravě dne 21. 6. 2004 tak, že uvedl, že tímto způsobem dává svůj nesouhlas s rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 15. 12. 2003 pod č. j. OAM-1369/LE-VLOZ-2003, E. č. x.

Z obsahu spisu je tedy zcela zřejmé, že stěžovatel na výzvy soudu vždy reagoval. Na výzvu soudu ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s., č. j. 59 Az 315/2003 – 23, která mu byla doručena 9. 6. 2004, reagoval podáním ze dne 18. 6. 2004, které podal tentýž den na poštu, (tedy zákonem stanovené lhůtě) podání označil jako „žádost proti rozhodnutí o azyl“ a pod bodem věc: uvedl, že „tímto způsobem dávám svůj nesouhlas s rozhodnutím od Ministerstva vnitra ČR dne 15. 12. 2003, pod č. j. OAM-1369/LE-VLOZ-2003, E. č. x“.

Lze sice konstatovat, že v tomto podání stěžovatele není výslovně uvedeno, že nesouhlasí s jednáním soudu bez nařízení jednání, avšak se zřetelem k tomu, že jde o podání, které následovalo po zaslání výzvy soudu ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s., a bylo podáno zákonem stanovené lhůtě, měl tento projev vůle stěžovatele, a to i s ohledem na dosavadní průběh řízení, vyvolat alespoň pochybnost o významu tohoto projevu a důvod pro postup podle ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje i na výklad obsažený v usnesení rozšířeného senátu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 – 56 (publikováno ve sbírce NSS

534/2005), které se sice zabývalo posuzováním náležitostí žaloby, avšak jeho závěry, jak je v něm ostatně uvedeno, lze vztáhnout i na jakékoliv procesní úkony účastníků řízení. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu poukázal na to, že přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví – a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení – naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Primárním účelem soudní ochrany obecně je poskytování ochrany subjektivním právům, a pokud jde o správní soudnictví zvláště, potom subjektivním právům veřejným; tato ochrana musí být skutečná a spravedlivá. Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány, které usilují o nalezení spravedlnosti, rozhodováním v konkrétních věcech a které nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše z formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují. Jiný přístup by byl stěžejí ústavně konformní a znamenal by odepření spravedlnosti. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv, které má každý vůči státu, a které mu garantuje nejen Listina základních práv a svobod, ale též Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Meze práva na spravedlivý proces stanoví jednotlivé procesní řády (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), při jejichž výkladu je v souladu s článkem 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první.

Nejvyšší správní soud má za to, že v posuzované věci jde právě o situaci nastíněnou shora. Pokud tedy přípis stěžovatele ze dne 18. 6. 2004, nepovažoval soud za nesouhlas s postupem podle § 51 odst. 1 s. ř. s., měl znova vyzvat stěžovatele k tomu, aby toto svoje podání upřesnil ve smyslu díkce tohoto ustanovení. Neučinil-li tak, trpělo jeho řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Se zřetelem k výše uvedenému nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu, než napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 s. ř. s., aniž by se mohl zabývat dalšími námitkami stěžovatele uplatněnými v doplnění kasační stížnosti. V novém rozhodnutí je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku. Podle § 110 odst. 2 s. ř. s. rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odměna zástupci stěžovatele JUDr. Pavla Horáka, advokáta, byla stanovena za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení - § 11 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb. a písemné podání soudu – doplnění kasační stížnosti ze dne 8. 9. 2005 - § 11 odst. 1 písm. d) téže vyhlášky) a tomu odpovídající náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 75 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem tedy 2150 Kč. V tomto směru Nejvyšší správní soud neuznal tři úkony právní služby vyúčtované zástupcem stěžovatele, neboť převzetí zastoupení a poradu s klientem považuje za jeden úkon ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Vzhledem k tomu, že ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšuje se mu nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Částka daně, vypočtená podle § 37 písm. a) a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 408,50 Kč. Ustanovenému zástupci se tedy přiznávají náhrady nákladů v celkové výši 2558,50 Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu